

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9 ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Освітньої програми:	Туризм
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
за спеціальністю:	242 Туризм
галузі знань:	24 Сфера обслуговування

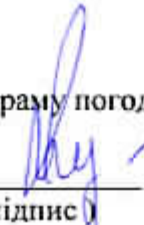
Робоча програма навчальної дисципліни «Виробнича практика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, за освітньою програмою «Туризм» зі спеціальності «242 Туризм» галузі знань 24 Сфера обслуговування

Розробник: кандидат економічних наук, доцент кафедри Глушкова Т.С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії і туризму
Протокол від «27» серпня 2021 року №1

Завідувач кафедри к.геог.н., доц. Яроменко О. В.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм»

Гарант доц. Романів А. С.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму
Протокол від «30» серпня 2021 року №1

Голова доц. Романів А. С.
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	обов'язковий компонент освітньої програми	
Загальна кількість годин - 180	Спеціальність: 242 Туризм	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Самостійна робота	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	180 год.	180 год.
		Вид контролю:	
		6-й семестр - залік	

2. Мета та завдання курсу

Програма виробничої практики є невід'ємною складовою навчального процесу з підготовки бакалаврів з туризму. Тип підприємств - бази проходження виробничої практики визначається освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів з туризму. Студенти проходять практику в туристичних компаніях, туристичних фірмах, у туроператорів та в туристичних комплексах.

Основна мета практики: збір, обробка, систематизація та аналіз інформації, оволодіння сучасними методами і формами організації виробничої діяльності і управління підприємств в сфері індустрії туризму на базі одержаних теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, набуття професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретних ситуацій, що складаються на підприємствах в сучасних умовах.

Завданням практики є отримання студентами комплексу професійних компетенцій щодо адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію сучасного передового досвіду організації підприємницької діяльності в сфері туризму до умов функціонування конкретного підприємства. До конкретних завдань практики належать:

- поглиблення теоретичних знань та набуття практичних умінь шляхом вивчення досвіду роботи закладу;
- адаптація студентів до реальних умов виробничої діяльності та створення можливостей для майбутнього працевлаштування;
- послідовне знайомство зі структурою та управлінням у закладах та підприємствах сфери туризму;
- ознайомлення із функціональними обов'язками керівників та спеціалістів різних рівнів управління, аналіз взаємовідносин апарату управління та робітників;
- оволодіння сучасними управлінськими технологіями, механізмами і формами організації управління у сфері гостинності;
- ознайомлення із контролем діяльності закладів готельно-ресторанного господарства, а також технічного обслуговування інженерних систем та торговельно-технологічного обладнання;
- ознайомлення із показниками фінансово-економічної діяльності підприємства.
- ознайомлення з планово економічною роботою на підприємстві, вивчення системи основних економічних показників діяльності підприємства;
- проведення характеристики організаційної структури підприємства і організації управлінської роботи;
- дослідження конкурентного статусу підприємства, оцінка сильних та слабких сторін турфірми чи готелю.

Під час проходження виробничої практики, здобувачі освіти, набувають таких **загальних (ЗК) та спеціальних (фахових) компетентностей (СК).**

ЗК (загальні компетентності):

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

СК (спеціальні компетентності):

СК16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

СК18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління

СК21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту

СК26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу

СК30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу

По завершенні практики, студенти повинні володіти **програмними результатами:**

ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних

завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

3. Програма практики

Тема 1. Дослідження діяльності підприємства. Знайомство студента з керівником практики від підприємства, правилами внутрішнього розпорядку і своїм графіком виходу на роботу. Проходження інструктажу з протипожежної безпеки і техніки безпеки. На період проходження практики студентом, відділ кадрів підприємства створює наказ, в якому закріплюється керівник від бази практики.

Тема 2. Вивчення організаційної структури підприємства. Характеристика підприємства за такими пунктами: форма власності, статус підприємства за розміром; організаційно-правова форма; установчі документи (статут та інші); ліцензія на право здійснення даного виду діяльності; організаційна структура підприємства включаючи структуру підрозділів; матеріально-технічна база підприємства; кадрове забезпечення підприємства.

Тема 3. Вивчення організації управління персоналом. Вивчення механізму управління фірмою: характеристика зовнішньої організації; управлінське дослідження внутрішнього середовища організації; вивчення партнерських зв'язків на основі договорів, які підписані; організація планової роботи, ознайомлення з формами планування, розробкою і реалізацією бізнес-планів, звітної інформації. Кадровий менеджмент організації: аналіз складу, структури, руху персоналу, кваліфікація, підготовка та перепідготовка, просування по роботі, стимулювання праці персоналу.

Тема 4. Вивчення процесу виробництва на підприємстві. Вивчення діяльності підприємства з надання послуг: перелік послуг, основних та додаткових; клієнтура фірми, її склад, сегментація за метою поїздки, стійкість клієнтури, потенційні можливості її розширення; обсяги продажів та динаміка у вартісному варіанті: за часом, сезонами, регіонами; канали реалізації; аналіз конкурентів; аналіз організації діяльності з фірмами - партнерами.

Тема 5. Розробка комплексних транспортно туристських подорожей з екскурсійним обслуговуванням по одному з регіонів України. Характеристика туристсько-рекреаційного потенціалу регіону подорожі. Розробка програми перебування туристів з врахуванням особливостей обслуговування різних категорій та типів клієнтів. Визначення необхідних заходів для запровадження тупродукту на ринку туристичних послуг

Тема 6. Визначення шляхів підвищення ефективності управління комерційною діяльністю на підприємстві. Загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити). Обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту (за можливості). Стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення). План організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження даної пропозиції

4. Структура навчальної практики

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Дослідження діяльності підприємства	30
2	Вивчення організаційної структури підприємства	30
3	Вивчення організації управління персоналом,	30
4	Вивчення процесу виробництва на підприємстві	30
5	Розробка комплексних транспортно туристських подорожей з екскурсійним обслуговуванням по одному з регіонів України	30
6	Визначення шляхів підвищення ефективності управління комерційною діяльністю на підприємстві	30
	Усього годин	180

5. Завдання для опрацювання під час проведення практики (при проходженні практики в межах фірм-турагентів, фірм-туроператорів)

Назва теми	Зміст завдання	Форми контролю	Література	Кількість балів
Тема 1. Дослідження діяльності підприємства	Ознайомитись з підприємством, керівником практики на підприємстві, правилами внутрішнього розпорядку і захист звіту своїм графіком виходу на роботу. Проходження інструктажу з протипожежної безпеки і техніки безпеки. Коротка характеристика підприємства: назва, розміщення, основні види діяльності, клієнтура тощо.	Звіт практики, публічний захист звіту	[4,6,13,18]	10
Тема 2. Вивчення організаційної структури підприємства	Характеристика підприємства за такими пунктами: форма власності, статус підприємства за розміром; організаційно-правова форма; установчі документи (статут та інші); ліцензія на право здійснення даного виду діяльності; організаційна структура підприємства включаючи структуру підрозділів; матеріально-технічна база підприємства; кадрове забезпечення підприємства.	Звіт практики, публічний захист звіту	[4,6,7,9,14,15, 17,18]	10
Тема 3. Вивчення організації управління персоналом	Характеристика основних функцій та методів управління підприємством. Аналіз організаційної структури управління підприємством. Характеристика спеціальних функцій управління на підприємстві. Характеристика управління кадрами на підприємстві. Характеристика процесу управління на підприємстві	Звіт практики, публічний захист звіту	[4,6,7,9,14,15, 17,18]	10

Тема 4. Вивчення процесу виробництва на підприємстві	Вивчення процесу організації туристичних подорожей (програми перебування туристів в Україні та за її межами). Вивчення процесів що забезпечують ефективну діяльність туристичного підприємства. Оволодіння практичними навиками організації туристичних подорожей. Аналіз виконання програми розвитку підприємства з туристичного обслуговування за кілька останніх років та прогнозування обсягу пропозиції послуг підприємства. Характеристика системи маркетингу підприємства та ефективності маркетингової діяльності	Звіт практики, публічний захист звіту	[4,6,7,9,14,15, 17,18]	10
Тема 5. Розробка комплексних транспортно туристських подорожей з екскурсійним обслуговуванням по одному з регіонів України	Розробити екскурсійний тур в один із регіонів України. Розробити програму туру. Оформити технологічну документацію на організацію подорожі.	Звіт практики, публічний захист звіту	[1,2,5,12]	10
Тема 6. Визначення шляхів підвищення ефективності управління комерційною діяльністю на підприємстві	Загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити). Обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту (за можливості). Стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення). План організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження даної пропозиції	Звіт практики, публічний захист звіту	[6,7,18]	10

6. Методи проведення виробничої практики

Виробнича практика проходить на туристичних підприємствах з якими укладені угоди на проходження практики. Навчально-методичне керівництво практикою, а також контроль за виконанням робочої програми практики здійснюють керівники практики (від кафедри та від бази практики). Під час проходження за студентами здійснюється поточний та підсумковий контроль виконання окремих завдань, розділів і всієї програми практики в цілому.

У щоденнику записуються основні короткі відомості у календарному порядку про виконану роботу, її обсяги, теми і терміни проведення занять, бесід і екскурсій.

Підсумковим контролем є залік з навчальної практики у вигляді захисту звіту, під час якого перевіряються набуті знання і вміння.

Будь-які порушення під час проходження виробничої практики (техніки безпеки, трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, у побуті тощо) фіксуються керівником практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Письмовий звіт разом зі щоденником подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт захищається студентом з диференційованою оцінкою в комісії, призначеній завідувачем кафедри.

7. Методи контролю

Документом, що відображає проходження студентами програми практики і якість виконаної роботи є звіт з практики. Основою для написання звіту є записи у робочому зошиті та щоденнику, документація, яку отримав студент для ознайомлення в межах певних туристичних destinations. Звіт може бути представлений у надрукованому вигляді або написаний від руки на стандартному папері формату А4 (210 x 297 мм). При організації групових подорожей керівник практики, як правило, розподіляє групу на бригади, кожна з яких здає один груповий звіт. За кожним студентом в бригаді може бути закріплено написання одного чи кількох розділів.

В кінці практики керівник проводить публічний захист практики та виставляє оцінку та бали за 100-бальною шкалою.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання						Публічний захист звіту	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10	40	100

9. Шкала та критерії оцінювання практики: національна та ECTS

Критерії оцінювання практики	Кількість набраних балів	За 5-ти бальною шкалою	за ECTS	Рівень компетентності
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики; основні положення звіту глибоко обґрунтовані і логічні; звіт має якісне оформлення; під час захисту звіту студент аргументовано доводить набуття ним практичних навичок, передбачених програмою практики	90..100	5	A	Високий (творчий)
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики; основні положення звіту достатньо обґрунтовані; незначне порушення послідовності; прийнятне зовнішнє оформлення; захист звіту дозволяє виявити наявність необхідних практичних умінь, передбачених програмою практики	82...89	4	B	Достатній (конструктивно-варіативний)
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики; але має незначні недоліки, основні положення звіту обґрунтовані; задовільне зовнішнє оформлення звіту; захист звіту дозволяє виявити наявність практичних умінь, передбачених програмою практики, незначні недоліки, які при цьому спостерігаються, студент виправляє сам	74...81		C	
Студент повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми, але має недоліки за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; задовільна якість оформлення звіту; захист звіту з незначними недоліками, які студент усуває з допомогою викладача	64...73	3	D	Середній (репродуктивний)
Студент повністю виконав програму практики; звіт має недоліки за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; якість зовнішнього оформлення звіту задовільна; захист звіту не дозволяє в повній мірі виявити практичні навички, передбачені програмою практики	60...63		E	
Студент виконав більше 50% програми практики; звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; якість зовнішнього оформлення звіту задовільна; захист звіту показує, що студент не набув достатніх практичних навичок, передбачених програмою практики	35...59	2	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)
Студент виконав менше 50% програми практики і представив звіт незадовільного змісту і якості оформлення; захист звіту показує відсутність практичних навичок, передбачених програмою практики	1...34		F	

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення виробничої практики включає:

1. Методичні вказівки до проходження «Виробничої практики» для студентів III курсу, здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 242 «Туризм» денної та заочної форм навчання Рівне (видання друге із змінами) / Глушкова Т.С. Рівне: МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2021. 30 с.
2. Методичні рекомендації для проходження «Виробничої практики» на навчальній платформі moodle.

11. Рекомендована література

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія районування: монографія. К.: вид.-полігр. центр "Київський університет", 2001. 395 с.
2. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії: словник. К.: Палітра, 1998. 130 с.
3. Ведмідь Н. І. Організація дозвілля туристів : навч. посіб. / Н. І. Ведмідь, С. В. Мельниченко. – Київ : КНТЕУ, 2008. – 85 с.
4. Герасименко В.Г., Галасюк С.С. Організація надання туристичних послуг : навчальний посібник. – Одеса : Атлант, 2014. – 242 с.
5. Глушкова Т. С., Козлюк О. О. Формування нового регіонального туристичного продукту (на прикладі Рівненської області). Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів: Праці всеукр. наук.-практ. конф. (Рівне, 3 квіт. 2020). Рівне, 2020. С. 137–140.
6. Горбылева З.М. Экономика предприятий туризма : учеб.-метод. пособие / З.М. Горбылева. – Минск : РИПО, 2014. – 226 с.
7. Городня Т.А. Экономика туризма: теория і практика [Текст] : навч. посіб. / Т. А. Городня, А. Ф. Щербак. - К. : Кондор, 2012. - 435 с.
8. Экономика туризма [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. С. Камушков [та ін.] ; Запоріж. нац. техн. ун-т. - Запоріжжя ; Д. : АкцентПП, 2012. - 192 с.
9. Іванова О.М. Управління інформаційними потоками туристичних підприємств [Текст] : монографія / О. М. Іванова. - Суми : Університетська книга, 2016. - 200 с.
10. Кулешова Н.В. Маркетингова стратегія туристичного підприємства: моделі формування та оцінювання [Текст] : монографія / Кулешова Н. В., Полякова О. Ю. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. - 219 с.
11. Кушнірук Ю.С. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни "Рекреаційна географія" для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм". Рівне: НУВГП, 2015. 16 с.
12. Кушнірук Ю.С. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни "Рекреалогія" для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм". Рівне: НУВГП, 2013. 20 с.
13. Організація туризму [Текст] : навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. Я. Брича ; Терноп. нац. екон. ун-т. -Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 447 с.
14. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Поколюдна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. –Х.: ХНАМГ, 2008. – 541 с.
15. Трусова Т.С. Аналіз макрооточення туристичних підприємств: політико-правовий аспект. Вісник Донецького інституту туристичного бізнесу, серія «Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому». 2013. №17. С. 257–262.
16. Федорченко В.К., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: навч. посіб. К.: Дніпро, 2000. 160 с.
17. Фінансове та обліково-аналітичне забезпечення діяльності туристичних підприємств [Текст] : монографія / [Атаманчук З. А. та ін.] ; [редкол.: Гелей Л. О., Атаманчук З. А.]. - Львів : Растр-7, 2016. - 171 с.
18. Яцишина І. В. Організація підприємницької діяльності в туризмі [Текст] : навч.-метод. посіб. / Яцишина І. В. ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, Екон. ф-т, Каф. туризму та екон. теорії. - Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І. : Абетка, 2015. - 117 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

19. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
20. Закон України «Про Туризм» [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
21. Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 № 2026-III [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>
22. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
23. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України» від 13.07.2016 № 1460-VIII [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1460-19>
24. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – URL: <http://www.me.gov.ua>
25. Онлайн журнал "Відкривай Україну" [Електронний ресурс] – URL: <http://www.discoverukraine.com.ua>
26. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>